

CC

CC

C

C

**Cooperatives
d'Iniciativa Social**

C

T

Acollim.COOP

Estratègia integral del cooperativisme per a l'acollida dels joves migrants no acompanyats a Catalunya

(document de disseny en procés)

Índex

1. Antecedents i context de partida	4
2. Fases de l'estratègia	5
3. Breu Diagnosi.....	7
4. Marc estratègic, reptes i fites	13
5. Eixos prioritari de l'estratègia	16
6. Pla de treball dels eixos prioritari.....	24
7. La Governança a l'estratègia cooperativa.....	29
8. El finançament a l'estratègia cooperativa	34
9. Annexos	35

L'arribada de joves migrants no acompanyats és un repte per a la societat catalana i per a les administracions públiques des del moment en que aquests menors i joves van començar a arribar als anys 90. La migració de joves no acompanyats és, també, d'abast europeu i és un fenomen transnacional i global: canvien els orígens, canvien els noms dels països d'acollida però les motivacions són molt similars i impacten en les trajectòries biogràfiques dels joves: motivacions econòmiques, millora de les expectatives socials i culturals, fugida de conflictes bèl·lics o persecució per motius polítics, ètnics o religiosos o bé fugida d'una situació familiar de conflicte important. Catalunya fa quasi 25 anys que rep l'arribada de joves migrants no acompanyats menors d'edat però no és fins a l'any 2017 i el 2018 que es produeix un punt d'inflexió per l'increment exponencial d'arribades i pel col·lapse que provoca en els sistemes d'acollida i protecció de les administracions públiques.

1. Antecedents i context de partida

Les cooperatives de la Sectorial d'Iniciativa Social de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya comparteixen un model de gestió basat en el sense afany de lucre i un sector d'activitat centrat en els serveis d'atenció a les persones. És en aquesta modalitat de treball compartit que la sectorial d'iniciativa social impulsa la iniciativa de donar una resposta global del cooperativisme davant l'arribada d'adolescents i joves que migren sols.

Davant d'aquest repte social lligat al fenomen de les migracions transnacionals, el cooperativisme vol intentar donar una resposta articulada i consensuada. A finals del 2018 s'inicia la posada en marxa d'aquest projecte, que té com a objectiu impulsar una estratègia integral i global des del cooperativisme a l'acollida i la integració social i laboral dels joves no acompanyats que migren sols, especialment quan arriben a la majoria d'edat i surten del sistema de protecció a la infància i adolescència. La voluntat d'aquesta estratègia és anar més enllà de poder oferir respostes immediates i d'urgència a l'arribada dels menors migrants no acompanyats en forma de dispositius residencials i d'acollida.

Les cooperatives d'iniciativa social que es configuren com el grup motor que inicien la posada en marxa d'aquesta estratègia són 7: Eduvic, Suara, Gedi, ISOM, Drecera, Actua i Doble Via. Les set acrediten una llarga trajectòria en la gestió de centres i pisos per a infants i joves del sistema de protecció de menors i altres recursos de caràcter socioeducatiu i, precisament, aquesta expertesa en el coneixement i desplegament de recursos, ha significat que siguin aquestes 7 cooperatives les impulsores d'una primera aproximació a l'estratègia.

Entre les 7 cooperatives ocupen un volum de 650 professionals i gestionen:

- 745 places residencials per menors de 18 anys
- 121 places per majors d'edat
- Serveis d'orientació, formació i inserció laboral específics i per tota la ciutadania (equipaments juvenils, programes amb el SOC, formació bonificada, etc.)

- Empreses d'inserció laboral en creació i una agència de col·locació
- Recursos comunitaris: centres oberts, centres d'atenció diürna, espais familiars, centres cívics, espais joves i equipaments juvenils i altres recursos socioeducatius.
- Formació bonificada i reciclatge professionals
- Acolliments en família aliena i extensa
- Serveis de Teràpia familiar

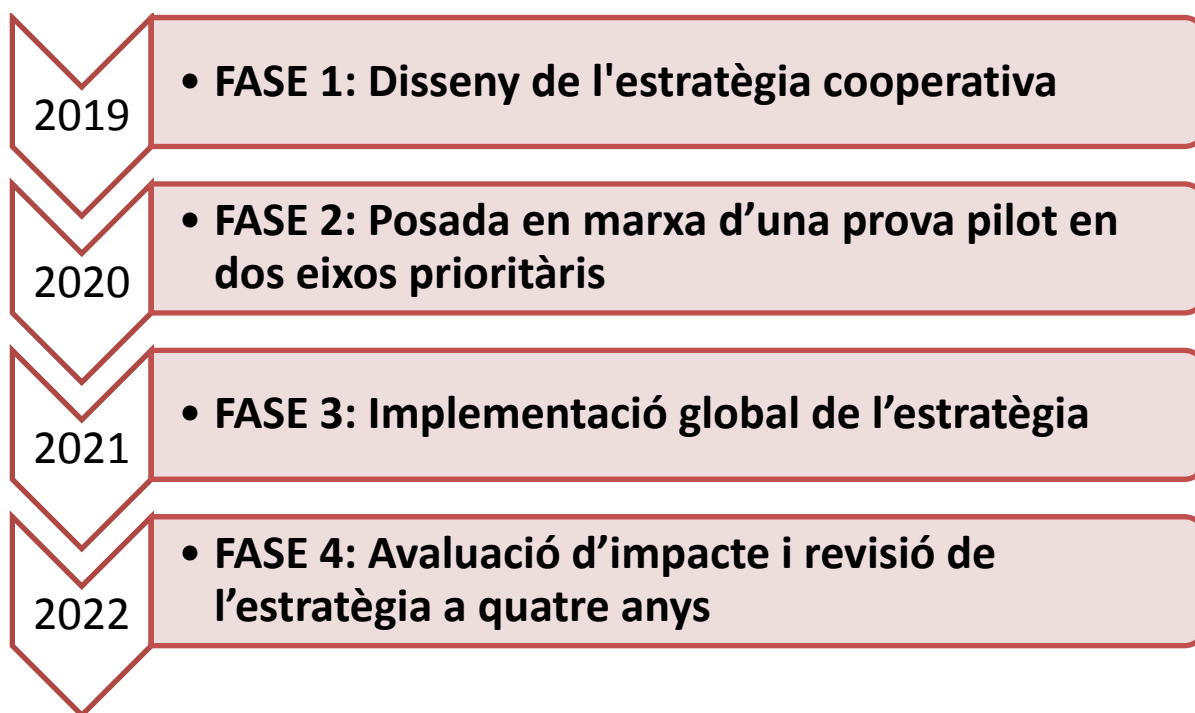
Els serveis estan ubicats a les següents províncies del territori català:

- la Província de Barcelona (Penedès, Garraf, Vallès Oriental Vallès Occidental, AMB, Baix Llobregat, Anoia, Maresme)
- la Província de Tarragona (Baix Camp, Baix Ebre, Montsià)
- la Província de Girona (Alt Empordà, Garrotxa, Gironès)
- la Província de Lleida

Aquest document és un encàrrec per desenvolupar la fase 1 de disseny de l'estratègia cooperativa que ha estat impulsat pel grup motor configurat per les 7 cooperatives de la sectorial d'iniciativa social esmentades.

2. Fases de l'estratègia

Aquesta estratègia integral s'ha previst desenvolupar en quatre fases al llarg de 4 anys, del 2019 al 2022, de forma progressiva. En el moment actual ens trobem en la fase 1 de disseny del document de l'estratègia que ha de posar les bases per la seva implementació en els propers 3 anys:

Fase 1. Disseny d'una estratègia cooperativa (desembre 2018 - octubre 2019)

- Exploració i anàlisi de models d'acollida i dispositius transversals dins de l'ecosistema cooperatiu en l'àmbit internacional.
- Identificació, validació i priorització dels eixos d'actuació en inclusió sociolaboral. Els eixos d'actuació prioritàris des de la perspectiva transnacional, incidint en actuacions en els països en destí, en relació amb l'acollida, i en origen, en relació amb la prevenció i la sensibilització.
- Configurar un mapa d'actors del cooperativisme i de l'ESS amb una visió i missió compartida amb cooperatives de sectors diversos prioritàris i de cooperatives formades majoritàriament per persones adultes migrades. Aquest mapa d'actors té com a finalitat compartir inquietuds i reptes entre les cooperatives més directament preocupades per aquesta població i cooperatives potencialment aliades i iniciar l'articulació conjuntament amb totes les cooperatives que podrien formar part d'aquesta estratègia integral.
- Definició d'un model de governança amb diferents espais i nivells de participació format per cooperatives membres de la Sectorial i cooperatives d'altres sectors d'activitat i interessades a seguir treballant amb i per aquesta població, així com cooperatives formades principalment per persones adultes migrades interessades en el paper del cooperativisme davant els reptes de la migracions.

FASE 2. Posada en marxa d'una prova pilot (novembre 2019 – novembre 2020).

- Execució i avaluació d'una prova pilot de dos eixos d'actuació operatius, a escala catalana.
- Articulació de l'estratègia a nivell organitzatiu i de generació d'aliances
- Avaluació de resultats i revisió de la prova pilot

FASE 3. Implementació global de l'estratègia (desembre 2020 – desembre 2021).

- Implementació i execució de la resta dels 5 eixos d'actuació, a escala catalana.
- Consolidació de l'estratègia a nivell organitzatiu

FASE 4. Avaluació d'impacte i revisió de l'estratègia a quatre anys (gener- abril 2022).

- Avaluació d'impacte dels 4 anys de l'estratègia
- Reformulació i actualització de l'estratègia a nivell operatiu i a nivell estratègic

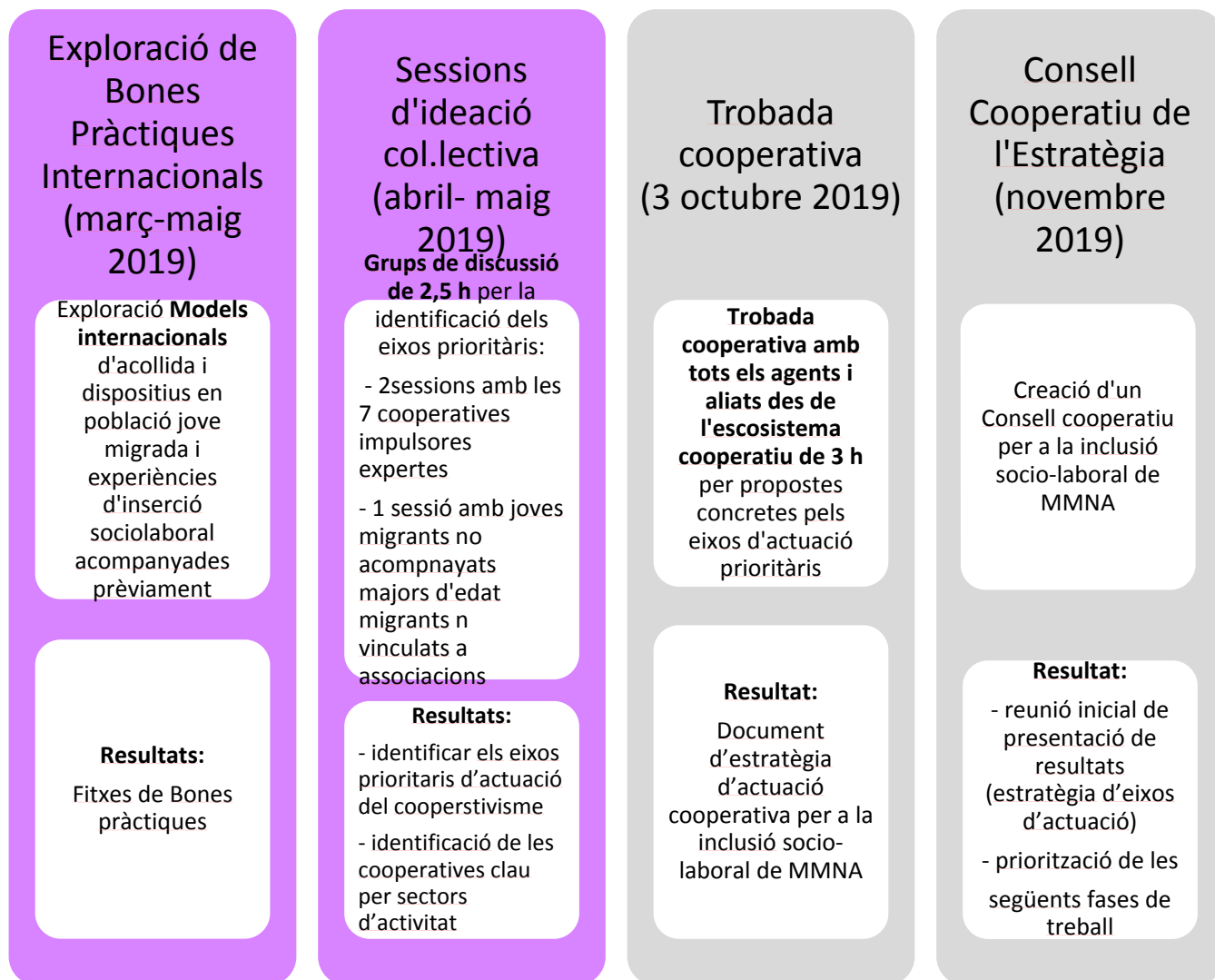
3. Breu Diagnosi

La fase 1 del disseny del document de l'estratègia s'ha iniciat amb la realització d'un diagnosi que

ha constat, per una part, de l'exploració i anàlisi de models d'acollida i dispositius transversals dins de l'ecosistema cooperatiu en l'àmbit internacional i, per una altra, de la identificació, validació i priorització dels eixos d'actuació de l'estratègia, des de la perspectiva transnacional dels moviments migratoris, a partir de la realització de quatre espais de reflexió amb persones expertes, cooperatives del sector i joves extutelats.

A continuació es detalla les accions amb els resultats que s'han aconseguit que s'han dut a terme i previstes de forma planificada:

Les sessions d'ideació col·lectiva amb les persones professionals de diferents cooperatives que gestionen recursos d'atenció socioeducativa i dispositius residencials han tingut diversos resultats. Per una banda, l'enfortiment del posicionament conjunt i l'articulació de la capacitat de resposta de les cooperatives davant la nova arribada de joves migrants i, per una altra, la definició de l'estratègia cooperativa d'abordatge integral.

En relació a l'enfortiment del posicionament conjunt de les cooperatives, aquestes han compartit un mapatge de les capacitats tècniques actuals, així com de les que es plantegen ampliar, obrint vies de col·laboració i intercooperació entre elles. També s'ha realitzat una anàlisi de la situació actual (números d'arribada de menors i tipus de resposta que es dona des de l'administració), així com de les inquietuds i les necessitats que existeixen en les cooperatives (manca d'estratègia clara per articular respostes per part de l'administració,

dificultats derivades d'aspectes burocràtics, preus baixos i retard en pagaments, incertesa política pel moment d'eleccions, etc.). S'ha assolit una definició de condicions necessàries i límits per poder ampliar la capacitat de resposta davant l'arribada de joves, una estratègia de negociació a nivell financer i a nivell polític, i l'acord de la realització de l'abordatge integral cooperatiu.

En relació al projecte integral que permeti acompanyar els processos d'acollida dels joves i la seva inserció sociolaboral i comunitària, s'han delimitat els eixos prioritaris a treballar en destí (desenvolupats en l'apartat 4 d'aquest document) i les seves accions, els aspectes clau a tenir en compte a l'hora de treballar els eixos i l'abordatge integral (legislatius, ètics, de procés), etc., la integració dels resultats extrets de l'exploració i anàlisi de models d'acollida i dispositius transversals dins de l'ecosistema cooperatiu a nivell internacional, així com les recomanacions resultants de la trobada realitzada amb els joves.

La trobada amb els joves va permetre incorporar al procés el coneixement situat per experiència dels joves, mitjançant un seguit de recomanacions, així com establir un primer vincle que va activar la voluntat dels joves de participar en el projecte. Les principals reflexions que incorporem de la seva anàlisi són en relació al treball en origen i l'adaptació dels recursos d'acollida. En recollim les principals:

- Previsió en origen: treballar per a preparar i fer reflexionar al jove abans d'iniciar el trànsit migratori amb entitats del territori i joves que han fet l'itinerari (peer- to peer).
- Ús de les xarxes socials: fer campanya des d'aquí, a partir d'històries dels joves, perquè en origen es compti amb més informació sobre el que suposa l'itinerari.
- Cooperatives rurals de mares a origen: treballar amb les famílies, perquè si són conscients de la realitat, potser s'endarrereix el procés.
- Flexibilitat en els recursos d'acollida (formatius, residencials, acolliment en famílies) que s'adaptin als perfils i interessos dels joves per a facilitar que funcionin.

En relació a l'exploració de bones pràctiques sobre l'articulació d'experiències cooperatives

en l'acollida de joves migrants no acompanyats, s'han contactat 35 iniciatives entre federacions, cooperatives, associacions i universitats situades a Catalunya, Madrid, Euskadi, la Comunitat Valenciana, Itàlia, Alemanya, Croàcia i el Quebec. D'aquests primers contactes, s'ha fet una selecció de 7 bones pràctiques en les quals s'ha pogut identificar aspectes rellevants que poden ser replicats a Catalunya. Per veure el llistat complet de tots els contactes anar a l'Annex 1.

Re-Startup (Itàlia, cooperatives)

És una xarxa d'entitats i cooperatives (tres cooperatives socials, tres associacions del sector de les persones migrants, una federació de cooperatives i una societat cooperativa implicada en el sector de la formació professional) del nord d'Itàlia, creada per a promoure la iniciativa emprenedora de titulars de protecció internacional pertanyents als sectors més vulnerables, amb especial atenció a les dones. El projecte es basa en el desenvolupament de cursos de formació i de l'acompanyament a la creació i arrencada d'empreses cooperatives. En les primeres fases es va treballar per la consolidació dels sis nuclis territorials d'agents per a afavorir una xarxa de suport per a les persones participants i els seus projectes. Es va posar en marxa un programa de formació en el que van poder participar més de dues-centes persones, que es va complementar amb suport en aspectes legals i psicològics a les persones. Finalment, i després de realitzar uns estudis de mercat de cada territori, es va realitzar un procés per a seleccionar els projectes cooperatius a acompanyar i sostenir des dels nuclis territorials.

Aprenentatges: en la fase del procés de selecció es van cuidar els efectes negatius que podien tenir sobre les persones el fet de no ser seleccionades per a realitzar la formació, l'acompanyament, la visió de la vulnerabilitat com a un element dinàmic i que es pot superar si es treballa el context, la selecció dels projectes en funció de les possibilitats d'èxit i l'esforç fet per les persones en el seu plantejament segons els aprenentatges fets i la disposició de fons econòmics per a l'arrencada dels projectes, amb un finançament europeu.

Xing – Crossing (Itàlia, cooperatives i diferents nivells de l'administració)

És un projecte adreçat a joves Menors Migrants No Acompanyats impulsat pel Programa

per la promoció i la integració dels immigrants i els refugiats i la Plataforma per l'ocupació juvenil de Marquette). Recerca-acció que consisteix a desenvolupar un enfocament comú d'intervenció per als assessors de l'àmbit comunitari i de l'àmbit cooperatiu que combini els principis de cooperació i els principis d'inclusió. A partir de documentar les experiències viscudes dels emprenedors cooperatius immigrants i identificar necessitats i reptes dels assessors comunitaris i els consellers cooperatius, es desenvolupa un Kit d'eines innovadores adaptat pels professionals dels organismes comunitaris i un altre kit pels professionals de l'ecosistema cooperatiu per reforçar les seves diferents pràctiques d'intervenció (sensibilització, recepció, acompanyament ...)

Aprenentatges: Han creat un kit d'eines diferenciat per a poder intervenir millor en l'acollida i han generat un model d'intercooperació entre la recerca aplicada, les cooperatives i la xarxa comunitària.

Projectes Laboratori de Labcoop (Catalunya, cooperativa i administració)

L'any 2015, LabCoop inicia el seu acompanyament al projecte d'inclusió sociolaboral en l'àmbit de la ferralla amb persones migrades que vivien al carrer a partir d'un encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona, d'on es crearà la cooperativa Alencop, una cooperativa d'iniciativa social creada per donar resposta a un problema de recollida i tractament de residus als entorns urbans, i per garantir les condicions de vida digna d'un col·lectiu en situació de vulnerabilitat. Anys més tard, acompanya a Diomcoop, una cooperativa d'iniciativa social que desenvolupa serveis de logística, neteja, roba i càtering; i Més Eficients, una cooperativa de serveis d'assessorament energètic, responsable i solidari per ocupar persones que estaven en situació d'atur de llarga duració, i que va cessar la seva activitat l'any passat. En l'actualitat, s'està desenvolupant l'acompanyament a la creació d'una cooperativa centre especial de treball en l'activitat d'aprofitament de quioscs de la ciutat de Barcelona per l'Institut Municipal de Discapacitats i també un projecte d'emprenedoria de les cures per part de persones migrades. Els projectes "laboratori" pretenen desenvolupar un model d'intervenció de projectes cooperatius d'inclusió sociolaboral de col·lectius en contextos de vulnerabilitat social i amb un alt grau de precarietat laboral.

Aprenentatges: Es va fer un acompanyament molt intens amb molt de suport tècnic, és cabdal realitzar una bona diagnosi inicial identificant els aliats i els contraris, i en una segona fase de formació i acompanyament al grup plantejar la possibilitat que una part del grup estigui contractat a jornada parcial, entre molts d'altres.

Projecte Vesta (Itàlia, cooperativa)

Plataforma virtual on les famílies poden inscriure's per rebre joves en acollida a les seves llars en diferents modalitats. Una vegada participen, reben formació obligatòria, seguiment tècnic continuat i una petita retribució econòmica.

Aprenentatges: es treu pressió del circuit residencial, les famílies tenen un acompanyament tècnic i s'activen mecanismes de cohesió social i sensibilització.

Mietshäuser syndikat (Alemanya, federació de cooperatives d'habitatge)

Federació de projectes cooperatius d'habitatge (SL sense ànim de lucre d'iniciativa social) que neix el 1993 i actualment compta amb 148 projectes autònoms. Entre els seus projectes, destaca "Vaubanaise" o "Tres Cases" que tenen com a objectiu facilitar l'accés a l'habitatge per col·lectius vulnerables, i reserven un nombre d'habitatges a joves migrants i refugiats. S'introdueix el concepte de "clúster" que són habitatges molts grans amb espais comuns.

Aprenentatges: Es generen aliances amb el cooperativisme d'habitatge i es reforcen els mecanismes d'inclusió i cohesió social.

Ecosistema Darwin (França, diversos actors)

Antigues casernes militars amb 20.000m², és un espai de la ciutat de Bordeus reivindicat per al teixit associatiu, que acull 150 entitats i dóna ocupació a 300 persones està orientat a la dinamització en l'àmbit de l'economia verda. Es pot trobar un skatepark, un restaurant ecològic, un supermercat amb productes ecològics, fabricació artesanal de la Cervesa Darwin, un espai de coworking, lloguer de despatxos destinats a empreses i

4. Marc estratègic, reptes i fites

El cooperativisme i l'Economia Social i Solidària es caracteritzen per un conjunt de característiques i uns valors socials inherents a la seva forma jurídica i activitat, com la promoció de les relacions d'intercooperació, la facilitat de la multiactivitat empresarial, la cogovernança i l'interès i el treball per la comunitat, entre molts d'altres, que situen al cooperativisme com un agent que pot i vol esdevenir un interlocutor actiu en les respostes articulades en l'acollida d'aquesta població.

L'estratègia cooperativa es planteja com una resposta integral que vol anar més enllà d'atendre l'emergència de l'arribada de menors migrants no acompanyats a Catalunya. Vol fer un pas més i oferir una resposta integral a llarg termini incorporant tots els àmbits necessaris per poder fer una acollida de qualitat a aquests menors i joves tot garantint-ne la cohesió social i els drets de ciutadania. Aquesta estratègia vol recollir un conjunt d'orientacions, consells i prioritzacions que ens ajudin a traçar el full de ruta pels propers 4 anys.

La fortalesa i el sentit de l'economia social i solidària rau a articular persona, cooperativa i societat, i en activar mecanismes de dinamització i funcionament operatiu, que fan de l'ESS un laboratori viu d'innovació social. Basant-nos en els principis del cooperativisme i de l'ESS, es planteja poder compartir, primer, i desenvolupar i executar després, de manera conjunta i global i des de les seves diferents branques i famílies de les cooperatives i el conjunt multiplicador de les capacitats i experteses, com podem donar resposta a aquest gran repte social. Sabem, que el procés d'aliances i d'una bona articulació de projectes d'intercooperació esdevindrà clau en aquesta estratègia.

Missió¹

Liderar una unió per part dels actors del cooperativisme i oberta a altres agents de l'ESS que

---

¹La missió és la raó de ser de l'organització/institució. Una missió eficaç respon a la pregunta: per què existim? La visió és una expressió concisa de la imatge que desitgem per a la nostra organització/institució en el futur. Serveix per a marcar en el present el rumb que hem de seguir. Ajuda a establir objectius per a un horitzó temporal futur, pel que es lluita per arribar a ser. Respon a la pregunta: què volem ser?

aporti valor afegit i diferenciació en la cerca de respostes concretes a l'acollida de joves migrants no acompanyats incorporant els principis de l'economia social i solidària.

Visió

Construir una societat inclusiva, amb igualtat d'oportunitats i equitat que valora la diversitat i que promou la interacció, per tal de generar un sentit de pertinença que permeti l'exercici de la plena ciutadania dels infants i joves migrants no acompanyats.

La visió coincideix amb la visió de l'*Estratègia catalana per a l'acollida i la inclusió dels infants i joves emigrats sols* de la Generalitat de Catalunya que es va presentar públicament el 29 de gener del 2019 a Jornada "La inclusió del jovent que emigra sol. Una oportunitat pel país" organitzada per la mateixa institució.

Els actors de l'ecosistema cooperatiu tenim potencialitats i capacitats suficients per dur a terme aquesta estratègia però sabem que el repte social és massa complex per fer-ho en solitari per la qual cosa volem obrir l'estratègia a l'administració, a certs actors del tercer sector i a la societat organitzada.

Els reptes d'aquesta estratègia són els següents:

- 1) Enfortir l'ecosistema cooperatiu i la promoció de les relacions de l'intercooperació a un nivell multisectorial i cogovernat.
- 2) Incorporar com a actors claus de l'estratègia altres agents com l'administració, la societat organitzada, el tercer sector social i els propis joves partint dels principis cooperatius i de l'ESS i consensuant els principis rectors i valors.
- 3) Garantir una atenció integral de qualitat que inclogui el dret a l'habitatge, l'assumpció dels drets de ciutadania i el dret a un projecte de vida amb sentit.
- 4) Garantir als joves un procés més personalitzat i adaptat a les seves necessitats,

continu, sostingut i curós amb els seus interessos i històries de vida.

- 5) Incorporar la perspectiva transnacional treballant en clau de justícia global en les propostes que es puguin desenvolupar des dels països d'origen.
- 6) Establir uns objectius quantitius i qualitius ambiciosos per mesurar i avaluar l'impacte de l'estratègia i (pendent de concretar els indicadors: joves atesos, cooperatives adherides a l'estratègia, actuacions realitzades).

Els valors i els principis sobre els quals se sustenta l'estratègia, d'entrada, seran els valors i principis de l'ESS i el cooperativisme: intercooperació, equitat, transparència, governança democràtica i horitzontal, corresponsabilitat, entre d'altres. Però una vegada identificats els actors que es volen sumar a l'Estratègia cooperativa cal consensuar i definir-los conjuntament.

Així mateix, també es definiran els principis rectors, que el grup motor ja ha començat a treballar, en els següents termes i propostes:

- Considerar que el territori català és divers i cal articular respostes des d'aquesta diversitat i adaptació al territori en l'articulació de xarxes de treball comunitari al voltant dels centres residencials de joves per a crear més oportunitats (de relació, de suport, de treball, de vincle, etc.)
- Incorporar com a eixos transversals: la comunitat, la cura dels equips, la perspectiva feminista i la voluntat de la sensibilització social.
- Voluntat d'obertura a altres actors de la societat
- Governança compartida

Juntament als principis rectors, en el procés de definició i disseny s'ha constatat la necessitat de decidir si l'estratègia té com a propi un model d'intervenció que la caracteritzi compartida i extensible a totes les entitats que s'hi adhireixen. Alguns dels elements que s'ha definit sobre aquest model d'intervenció són:

- Garantir unes condicions mínimes de l'atenció en qualitat
- Vetllar pel no trencament de processos
- Integrar la dimensió comunitària

5. Eixos prioritaris de l'estratègia

Els eixos prioritaris són set: sis eixos de caire operatiu i un eix de caire estructural.

Aquesta estratègia vol incidir políticament en tot el col·lectiu de menors i joves migrants no acompanyats però fent una especial èmfasi i prioritzant en els joves en procés d'emancipació de més de 18 anys doncs considerem que els menors d'edat estan majoritàriament coberts pels recursos en el circuit de protecció a la infància però és quan assoleixen la majoria d'edat que es multipliquen les problemàtiques i les situacions d'exclusió social.

Per altra banda, tot i que l'Estratègia neix en un moment actual de "sobresaturació" del circuit amb la previsió de l'arribada de 5.000 joves durant els pròxims mesos, i més enllà de que aquesta previsió es compleixi, els reptes d'acollida als joves cal que els comencem a atendre i a dja els tenim aquí com a societat d'acollida. Però l'estratègia s'ha de configurar també com un projecte integral d'abast transnacional per garantir projectes de vida que millorin les seves oportunitats d'origen, i així estarem també afavorint la cohesió social.

Per últim, cal tenir en compte els canvis de criteris en l'àmbit legislatiu, tant aquí com als països d'origen -sobretot d'aquells més majoritaris- per la qual cosa es fa més difícil prioritzar els eixos.

els joves en procés d'emancipació de més de 18 anys

Xarxes i intercooperació

projecte integral d'abast transnacional

Comunitat

Territori

EIX 1. HABITATGE

L'acolliment residencial dels joves menors d'edat i el dret habitacional dels joves en processos d'emancipació és un dels temes que més preocupen en aquests moments actuals. L'ESS i el cooperativisme han generat les seves pròpies fórmules i alternatives per la satisfacció d'aquesta necessitat imprescindible que és una condició per l'acomodació dels joves a Catalunya.

PROPOSTES

- 1) Mobilitzar pisos buits dels municipis
- 2) Mobilitzar pisos buits dels bancs
- 3) Recuperar el patrimoni buit i en desús català per impulsar projectes integrals d'habitatge i rehabilitació (medi rural i medi urbà)
- 4) Projectes de combinar residències d'estudiants Universitaris + residència joves no acompanyats. Valor afegit que l'alumnat universitari realitza tasques de voluntariat (en funcionament a Amsterdam)
- 5) Projectes inclusius en el cooperativisme d'habitatge, incorporant habitatges d'emergència social a les cooperatives d'habitatge de Catalunya
- 6) Explorar la cessió d'ús en terrenys municipals per combinar serveis (residències joves amb altres equipaments municipals)
- 7) Explorar i procedimentar altres fórmules a l'acolliment residencial: famílies voluntàries, família extensa, modulars mòbils mini-cases (tiny houses) en els jardins per majors d'edat etc.
- 8) Explorar habitatge de menys de 8 places, ja que a partir d'aquest número ja es considera «residència» i requereix una normativa molt específica
- 9) Cal explorar l'adaptació legal a la normativa dels locals (licències d'activitats per equipaments residencials)

EIX 2. ORIENTACIÓ I FORMACIÓ AL PROJECTE DE VIDA

La diversitat interna del col·lectiu és elevada i és cabdal poder acompanyar els joves en la definició de les seves motivacions migratòries i el seu projecte de vida per tal de poder sustentar la seva acomodació i inserció sociolaboral. De la mateixa manera, els recursos han de poder atendre aquesta diversitat i s'han de poder adaptar als perfils, personalitzar-se i dotar-se de recursos amb diferents nivells de flexibilitat. La comprensió del ventall d'itineraris del circuit per part dels joves és una condició necessària per a la seva adaptació i reconeixement a aquest.

PROPOSTES

- 1) Acompanyar el projecte de vida des dels recursos generalistes (amb caràcter d'emergència, situar els dispositius d'orientació al projecte de vida als recursos ad hoc)
- 2) Formació d'1 any per generar ocupació vinculada al permís de treball (contracte de formació)
- 3) Estudiar si les cooperatives d'iniciativa social poden activar contractacions als joves com a figures de suport als equips educatius "peer to peer"
- 4) Explorar activitats productives amb impacte i estabilitat: cures, tasques reproductives amb la gent gran,
- 5) Recuperar la figura de l'aprenent d'oficis
- 6) Des dels països d'origen, abordar la prevenció i la reducció dels riscos del projecte migratori dels joves des de l'acompanyant a la presa de decisió amb consciència i activant campanyes comunicatives transnacionals a través de les xarxes socials per sensibilitzar els joves de la realitat d'acollida de Catalunya.

EIX 3. TREBALL I INSERCIÓ LABORAL

L'assoliment del treball i la inserció laboral és un procés que s'ha de treballar des de l'etapa formativa i que ha de mantenir una continuïtat que permeti assolir, l'autonomia del jove i la seva regularització. L'acompanyament en aquest àmbit torna a ser clau, ja que és un pas complex i que pot resultar difícil i frustrant. Cal comptar amb aliances estratègiques que facilitin processos d'aprenentatge i treball i finançament per a activar contractacions.

PROPOSTES

- 1) Actuar intensament durant els tres primers mesos per què són clau perquè no hi hagi trencament en l'itinerari d'inserció.
- 2) És necessària més coordinació i continuïtat entre els recursos, formatius i laborals, perquè no es trenqui el procés.
- 3) Un procés d'acompanyament més enllà dels contractes laborals per a no tallar l'itinerari fins a aconseguir la legalitat (formació dual).
- 4) Programes d'acompanyament i mentoria: en empreses que apadrinin o acullin aprenents, i vincular-hi entitats que donin suport a empreses en aspectes jurídics.
- 5) Detecció, mapeig i coordinació de dispositius públics i privats dedicats a l'ocupació als territoris (agents de desenvolupament local, programes, empreses, etc.).
- 6) Dissenyar itineraris de treball en el marc jurídic actual (5 anys de procés per a regularització administrativa) implica pensar en: itinerari formatiu, pràctiques i feina, i mantenir-ho fins a assolir la legalitat administrativa.

EIX 4. ASSISTÈNCIA JURÍDICA I LEGAL

El trencament dels processos administratius de regularització dels joves suposa perdre la possibilitat d'accedir a drets, pel que les propostes que es plantegen tenen com a eix fonamental evitar-los. Cada cooperativa destina uns recursos propis a l'acompanyament jurídic i es considera que seria més eficient i eficaç aglutinar aquests serveis professionals.

PROPOSTES

- 1) Cal garantir l'acompanyament jurídic als joves: dret a un advocat, professionals amb coneixements i afavorir que no es trenquin els itineraris.
- 2) Proposta de col·laboració entre entitats per a contractar els proveïdors jurídics per tal d'aglutinar volum i optimitzar els recursos dedicats.
- 3) Definir convenis de llarga amb l'administració i les entitats i les plataformes especialitzades en dret per a l'acompanyament de tot el procés de regularització dels joves amb garanties.

EIX 5. COHESIÓ I CIRCULACIÓ SOCIAL

És necessari garantir que els joves comptin amb les eines, la informació i els recursos, així com amb la possibilitat d'establir les relacions, els vincles i les xarxes socials i de suport, necessaris per a desenvolupar-se. Per tal d'afavorir-ne al màxim les oportunitats que tindran de formar part de la nostra societat, la comunitat que els acull també ha de transformar-se i obrir-se per a acollir a aquests nous membres.

L'escola té un paper clau com agent d'inclusió i normalització, afavorint les relacions entre els joves dels municipis o barris. Hem de pensar en projectes de vida que millorin les seves oportunitats d'origen i així estarem també afavorint la cohesió social.

PROPOSTES

- 1) Desplegar una estratègia territorial que fomenti l'arrelament dels joves a territoris diversos per tal d'evitar-ne la concentració i afavorir la seva acollida per part de la comunitat. Una vinculació forta a la comunitat d'acollida té com a resultat la multiplicació d'oportunitats.
- 2) Sensibilització en municipis i zones d'acollida sobre l'arribada dels joves, tant per aspectes de drets humans com pel potencial que poden aportar, treballada conjuntament amb les xarxes i agents del territori per a tenir el màxim d'incidència.
- 3) Desplegar recursos per l'aprenentatge de la llengua i vinculació al context territorial, a la comunitat i a l'escola
- 4) Programes específics de cohesió: mediació comunitària als centres cívics o altres amb parelles mediadores interculturals (joves no acompanyats amb joves que ja tenen una xarxa social i comunitària sòlida).
- 5) Facilitar als joves la informació dels recursos als que poden accedir (clara, en diferents idiomes i en diferents suports) per tal que puguin exercir els seus drets i accedir als suports que necessiten.

EIX 6. ACOMPANYAMENT TERAPÈUTIC

Per afavorir els projectes de vida dels joves és clau evitar els trencaments o forats en el seu procés d'acompanyament i de desenvolupament personal. Per això, és clau poder garantir un suport terapèutic de qualitat, que permeti atendre la diversitat de problemàtiques que viuen o han viscut, així com acompanyar als professionals que treballen amb ells en l'abordatge d'aquests aspectes, i també en el suport a la seva tasca i malestars.

PROPOSTES

- 1) Crear circuits terapèutics específics que garanteixin treballar amb qualitat la diversitat de problemàtiques (prostitució, drogodependència, específiques de gènere) al llarg del procés d'acollida i desenvolupament del projecte vital del jove.
- 2) Acompanyament i suport als equips professionals en: acompanyament terapèutic, violències, temes jurídics.
- 3) Amb els equips de professionals: pla de formació, supervisió i acompanyament terapèutic si el necessiten per a processar malestars derivats de la feina que poden fer que es cremin.

EIX 7. ARTICULACIÓ DE L'ESTRATÈGIA

La dimensió operativa estaria desenvolupada en els anteriors eixos però hi ha una dimensió transversal que té a veure amb la creació pròpia de l'estratègia a un nivell més de procés, de com es configura i s'estructura la seva viabilitat tècnica, econòmica i organitzacional que és un element clau per l'èxit dels eixos anteriors i al que cal atendre amb molta precisió.

PROPOSTES

- 1) Promoure les relacions de l'intercooperació
- 2) Articular un treball d'apropament, coneixement i col·laboració entre les diferents famílies, branques i sectors productius de l'ecosistema cooperatiu del territori català
- 3) Vetllar per una bona articulació i funcionament de l'estructura de governança de l'estratègia
- 4) Incorporar com a actors claus de l'estratègia altres agents com l'administració amb la seva "Estratègia catalana", la societat i el tercer sector social partint dels principis cooperatius i de l'ESS i consensuant els principis rectors i valors, sense oblidar la veu dels joves migrats.
- 5) Entendre l'estratègia com un repte de país per al cooperativisme català, defugint de la centralitat de Barcelona per incorporar un lideratge i presència al territori.
- 6) Definir un pla de treball de finançament per fer-la sostenible.
- 7) Dissenyar l'estratègia comunicativa i divulgativa de l'estratègia.
- 8) Incorporar els següents eixos transversals: territori i comunitat, la cura dels equips, la perspectiva feminista i la voluntat de la sensibilització social.

6. Pla de treball dels eixos prioritaris

Com ja s'ha esmentat, aquesta estratègia cooperativa té una execució basada en fases temporals progressives per un període de 4 anys. La tria de quins han de ser els eixos a prioritzar en la fase 2 de prova pilot responen a diferents variables:

- rellevància de l'eix, urgència i prioritat de la necessitat en l'acollida dels joves
- facilitat en la configuració d'aliances sectorials i en els territoris
- models i pràctiques en funcionament en aquest o altres territoris
- legislació i normatives jurídiques favorables

En conseqüència, es valora que els eixos que s'haurien de desenvolupar en la prova pilot podrien ser quatre: habitatge, orientació i formació al projecte de vida, treball i inserció laboral i assistència jurídica i legal.

En el pla de treball no s'han descrit totes les propostes treballades en cada un dels eixos si no que s'ha seleccionat aquelles accions que s'ha considerat que disposaven de més fortaleces en les pràctiques i en les aliances i que eren fàcilment iniciatives amb capacitat d'implementar-se al territori.

EIX 1. HABITATGE

Títol de la proposta	Descripció	Pràctiques en funcionament	Aliances
Mobilització de pisos buits dels municipis		Pràctiques de masoveria urbana arreu del territori català	Federació de Municipis Associació de municipis Patrimoni de l'Església Agència d'Habitatge
Projectes inclusius en el cooperativisme d'habitatge en format fixa o mòbil	Incorporar habitatges d'emergència social a les cooperatives d'habitatge de Catalunya i als projectes d'habitatge dels ecosistemes cooperatius	Mietshäuser Syndikat que tenen com a objectiu facilitar l'accés a l'habitatge per col·lectius vulnerables, i reserven un nombre d'habitatges a joves migrants i refugiats. Ecosistema Darwin s'han disposat de mòduls d'habitatge mòbils metàl·lics i de poliester per allotjar persones i refugiats vulnerables en un recinte patrimonial.	Sectorial Habitatge de la XES Federació de Cooperatives d'Habitatge de Catalunya (FCHC) Fundació La Dinamo, Sostre Cívic, etc. Conjunts de patrimoni industrial, com la Plataforma veïnal Can Batlló, Can Ricart, etc.
Elaborar un pla per activar fórmules complementàries a l'acolliment residencial pels joves	Explorar i descriure la diversitat d'agents acollidors potencials d'un territori concret mitjançant la creació de xarxes de famílies voluntàries i amb suport tècnic	Plataforma Vesta per l'acolliment de joves en famílies. Projecte In my backyard de l'associació francesa Quatorze per acollir als jardins dels habitatges persones refugiades en minicases. Finançament co.laboratiu a través d'una plataforma d'ESS.	Cooperatives d'arquitectura sostenibles Plataformes col·laboratives de crowdfunding

EIX 2. ORIENTACIÓ I FORMACIÓ AL PROJECTE DE VIDA

Títol de la proposta	Descripció	Pràctiques en funcionament	Aliances
Plans individualitzats d'autonomia professional	Plans de treball personalitzats que parteixin dels interessos dels joves per tal d'adaptar-ne els programes de desenvolupament competencial i els itineraris formatius	Xing – Crossing: entre una de les seves accions principals hi ha la definició i desenvolupament de PIAP: plans individualitzats d'autonomia professional	Programes, serveis i professionals d'inserció laboral dels territoris. Barcelona Activa Servei d'Ocupació de Catalunya
Formació professional adaptada	Elaboració de programes formatius professionalitzadors adaptats a les necessitats d'aprenentatge competencial i interessos dels joves. La perspectiva de la formació ha de ser integral i estar vinculada a pràctiques professionals conveniades des de l'inici.	Programa a mida (economia de les cures) – “En prenem cures”: la segona fase del programa va ser una formació que desenvolupava diferents eixos competencials de forma intercalada: Relacional, Econòmic, Comunicació, Jurídic i empresarial	Departament d'ensenyament. Barcelona Activa Servei d'Ocupació de Catalunya. Consell de la Formació Professional
Activar mesures per la presa de consciència en els projecte migratori en els països d'origen dels joves migrants	a) Projectes d'acompanyament per preparar i fer reflexionar al jove abans d'iniciar el trànsit migratori basats en el peer- to peer.	Projectes de vídeo participatiu amb persones migrants i joves i comunicació transformadora	Cooperatives de comunicació i narratives audiovisuals. XES - Congrés de Comunicació i ESS ComunESS

	<p>b) Campanyes comunicatives transnacionals a través de l'ús de les xarxes socials a partir d'històries dels joves, per a que en origen es compti amb més informació sobre el que suposa l'itinerari.</p>		
--	--	--	--

EIX 3. TREBALL I INSERCIÓ LABORAL

Títol de la proposta	Descripció	Pràctiques en funcionament	Aliances
<p>Programa de pràctiques professionalitzadores mentoritzades</p>	<p>Lligades a la formació professionalitzadora amb perspectiva integral, les pràctiques es desenvoluparan en empreses cooperatives que tindran un rol de mentoria (que comptarà amb suport del programa). Les pràctiques comptaran amb suport econòmic per tal que el contracte de treball permeti la regularització dels joves.</p>	<p>Alencoop: va facilitar la regularització de les persones mitjançant contractes de treball.</p>	<p>Ateneus Cooperatius Federacions de cooperatives (agrària, serveis, etc.)</p>
<p>Recuperar la figura de l'aprenent d'ofici</p>	<p>Recollir dades objectives sobre els oficis que estan en vies d'extinció i els nínxols de mercat i dur a terme una proposta integral de formació i inserció progressiva a partir de pràctiques conveniades</p>	<p>Projectes Laboratori de LabCoop</p>	<p>Diputació de Barcelona PIMEC CECOT</p>

EIX 4. ASSISTÈNCIA JURÍDICA I LEGAL

Títol de la proposta	Descripció	Pràctiques en funcionament	Aliances
<p>Conveni de col·laboració entre entitats per a la contractació de proveïdors jurídics.</p>	<p>Aglutinar tot el volum de necessitat de suport jurídic per tal de realitzar un conveni amb l'administració que garanteixi la continuïtat de l'acompanyament. Constituir un equip o servei general (per a totes les cooperatives participants en l'estratègia) que doni suport jurídic als joves durant tot el procés de regularització (des de l'arribada fins a l'assoliment dels permisos).</p>	<p>Re-Startup : ofereix suport jurídic des de l'inici del projecte per tal de facilitar la regularització de totes les persones participants.</p> <p>Alencoop: es van activar coneixis per per agilitzar i tramitar permisos de residència i treball en grup.</p>	<p>Grup jurídic de la FCTC Col·legi d'advocats. Valorar entitats especialitzades: Iacta Probens, Càritas, Creu Roja, Amnistia Internacional SOC i delegacions de treball</p>

7. La Governança a l'estratègia cooperativa

L'articulació de l'aliança de cooperatives i agents per al desenvolupament de l'estratègia és un repte en si mateixa, i requereix la definició i l'encaix d'una governança participada que s'ajusti a la complexitat i dinamisme del procés.

A continuació, proposem un seguit d'aspectes i preguntes a tenir en compte durant aquest procés de construcció de l'estructura organitzativa que desenvolupi l'estratègia:

a) Lideratge i inclusió

El lideratge o impuls de l'estratègia ha de sostenir un procés de llarg recorregut i ha d'articular a gran nombre i diversitat d'actors arreu del territori, pel que cal estudiar quin tipus de lideratge o impuls cal i quina estructura organitzativa serà la més adient per aquest.

És propi del cooperativisme un lideratge que es comparteix i promou l'apropiació dels projectes per part de les seves sòcies, a través de l'acollida d'iniciatives i propostes, i d'estructures participatives i obertes. Però també cal considerar la complexitat de l'estratègia i la necessitat de no dispersar l'energia ni de saturar a la xarxa.

Cal valorar que un lideratge en un nivell general, que ordeni i organitzi, s'ha de fer compatible amb un lideratge territorial, que articuli i teixeixi aliances fructuoses. És important definir quins seran els nuclis motors que vetllaran per sostenir el procés i quins seran els espais de govern que decidiran i els que s'obriran a la discussió i el contrast del pla de treball en els moments oportuns.

També és clau poder acordar prèviament quins valors i principis rectoris guiaran

el desplegament de l'estratègia i com cal que les organitzacions que se sumin, els segueixin i vetllin pel seu acompliment.

Les preguntes a fer-nos serien:

- Des de quin espai o òrgan es liderarà l'estratègia?
- Quines tasques s'assignen a cada un dels espais establerts de presa de decisions?
- Qui en forma o formarà part?
- Serà un grup o espai obert?
- Com s'obrirà i quan?
- Quins criteris han de complir per les cooperatives i les entitats formin part de l'estratègia?

b) Articulació d'aliances

La força de l'estratègia és l'entramat d'aliances que es teixirà entre les cooperatives, les entitats del tercer sector, les administracions públiques i la societat catalana, per a fer-la possible. Aquesta densitat i diversitat d'entitats i organitzacions requereix un procés de definició propi que planifiqui l'agenda de contactes a realitzar i adapti els canals i les demandes o propostes de col·laboració segons l'objectiu de l'aliança concreta.

En la definició i el mapeig d'actors (les organitzacions potencials), trobem oportú dibuixar un primer cercle format per les cooperatives, un segon cercle format per les entitats i organitzacions de l'economia social, i un altre format per nuclis d'aliances especialitzats com els finançadors, les organitzacions de la ciutadania i els serveis públics. Aquests cercles d'aliances també poden tenir una possible ordenació o alineació segons les temàtiques o àmbits que treballen, o en funció de la dimensió territorial en què actuen.

En els diferents nivells és important garantir²:

- Que es vetlla pels objectius comuns, mantenint les diferències i diversitat de cada un dels actors que la componen.
- Es promou la multicentralitat (xarxa amb múltiples centres) pel que cap agent controla ni té un coneixement global de la xarxa, ni tampoc és capaç de donar per si mateix una resposta global a les necessitats de la comunitat.
- La interdependència (potenciar la interrelació sense renunciar a la seva autonomia).
- La diferenciació de papers segons la natura pròpia de cada organització.
- La construcció de relacions i actituds col·laboratives (de confiança i de reciprocitat: de capital social i del vincle com un mecanisme potenciador per assolir els objectius i el desenvolupament propi).

c) Dimensió territorial

L'estratègia cooperativa és una aposta de país, que fa el cooperativisme i per a la que cal treballar en un doble nivell: des d'una mirada macro, que reforci per tot el territori el missatge de la societat acollidora que som, i a nivell micro, que generi vincles forts comunitaris per a arrelar als i les joves.

Pel que fa a la intercooperació, calen uns acords clars i fermes entre les diferents federacions de cooperatives, les administracions públiques i les entitats de l'economia social i el tercer sector, que reforcin soldin l'estratègia i facin l'encaix de les propostes i accions concretes en el nivell municipal.

També cal considerar que el territori català és divers i cal articular respostes des d'aquesta diversitat i adaptació al territori, en l'articulació de xarxes de treball

---

2 A partir de les reflexions d'en Joel Martí a "El análisis de redes sociales en las metodologías participativas", 2005

comunitari al voltant dels centres residencials de joves per a crear més oportunitats (de relació, de suport, de treball, de vincle, etc.). En aquest sentit, és clau integrar els programes, plans i processos comunitaris i d'arreu del territori, donada la seva trajectòria i expertesa articulant al teixit social i associatiu dels pobles, barris i ciutats.

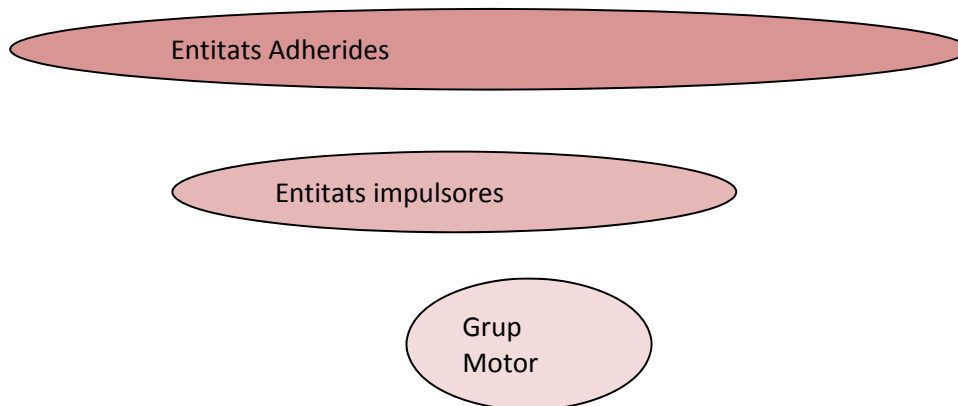
d) Sostenibilitat

L'estructura de què es doti l'estratègia per a articular les aliances, la intercooperació i l'impuls dels eixos de treball comptarà amb uns espais de governança nacionals i uns espais de governança locals o d'un abast territorial més aterrat (provincials, comarcal o intermunicipals). Per a sostenir aquesta estructura caldrà dotar-se de:

- Rols que vetllin per la seva organització, facilitació i seguiment (una recomanació seria alliberar hores a un tàndem de professionals de diferents cooperatives a cada territori perquè es constitueixin com a equip impulsor o facilitador).
- La validació de la missió, la visió, i els valors, i la definició d'objectius i indicadors propis, a nivell macro i a nivell micro territorial, per part dels agents que s'articulin, així com espais destinats a fer-ne el seguiment i l'avaluació.
- La creació d'uns acords de funcionament dels espais (tipus de decisions dels espais, eines per a prendre les decisions, mecanismes d'introducció de propostes), d'uns canals de comunicació (online i offline, llenguatge acordat), d'unes normes i protocols (comportaments, confidencialitat, drets i deures), i d'unes eines de facilitació de la participació i la cura de les relacions (gestió de conflictes, entrada i sortida de membres).
- Una agenda compartida que planifiqui durant el curs els moments de trobada dels diferents nivells (segons el cercle, segons l'especialització

i segons l'àmbit macro i micro territorial) i tingui cura que aquesta sigui sostenible (utilitzar una trobada presencial per a diversos objectius o nivells, aprofitar altres esdeveniments propis de l'agenda del cooperativisme, etc.)

L'adhesió a l'estratègia es farà tenint en compte diferents nivells de participació amb l'objectiu d'integrar el major nombre de cooperatives i entitats de l'ESS. S'està elaborant un document de model de governança i participació que caldrà ser consensuat:

e) La veu dels joves

Per a assolir l'èxit de l'estratègia és clau que la veu dels joves s'incorpori al llarg del procés i sigui cada cop més representativa i visible. Parlem del grau en què el procés ha de ser capaç d'incrementar el capital social de la ciutadania, i concretament de la nostra població diana, a partir de la seva capacitat per a influir en la presa de decisions, més enllà de la consulta puntual.

Existeixen diferents models i metodologies per a acompanyar aquest procés d'apoderament dels joves cap a ser protagonistes de la definició d'accions que despleguin els eixos:

- Treballar amb el teixit associatiu o els grups organitzats. Buscant sumar als espais de treball i reflexió de l'estratègia, interaccions

8. El finançament a l'estratègia cooperativa

En quan al finançament de l'estratègia, cal tenir en compte els següents condicionants i oportunitats:

- Recursos humans:
  - caldrà comptar amb una estructura tècnica fixa que dugui a terme la coordinació operativa i el seguiment i compliment de les accions i del pla de treball i de gestió de l'estratègia.
  - caldrà comptar amb una coordinació de seguiment econòmic que vetlli per la transparència el els comptes
- Recursos de finançament: administració, finançament europeu, finançament de les pròpies cooperatives (fons de promoció i educació cooperatives, altres), banca i recursos ètics, etc.
- Aliances en el finançament: caldrà fer un mapa de aliances per tal de buscar finançament.

9. Annexos

Annex 1. Contactes de la diagnosi de Bones Pràctiques

	País	Organització
1	Catalunya	GRITS, Grup de Recerca i Innovació en Treball Social (Universitat de Barcelona)
2	Catalunya	Programa Interculturalitat -Agència Catalana de la Joventut
3	Catalunya	Ajuntament de Barcelona
4	Catalunya	Col·lectic – Projecte Europeu Digital Welcome http://colectic.coop/article/tanquem-primera-fase-digital-welcome
5	Catalunya	Universitat Autònoma de Barcelona
6	Catalunya	Entrepobles. Area de cooperació i projectes.
7	Com. Valenciana	Educació, Coneixement i Emancipació - GREDEC (Universitat de València)
8	Com. Valenciana	FEVECTA forma parte de una RED de entidades que trabajan en temas de inmigración e integración en cooperativas, llamada Sí o sí
9	Com. Valenciana	Coop. de treball solidari amb africa coop.v -cotasa
10	Euskadi	Centro Zabaloetxe
11	Madrid	Grupo Tangente
12	Madrid	Cooperativa Andecha
13	Madrid	Cooperativa Idealogia
14	Madrid	COCETA (Confederación Española de Cooperativas de Trabajo Asociado)
15	Internacional	Alianza Cooperativa Internacional
16	Internacional	RIPESS i RIPESS Europa
17	Quebec	Projecte Cities- Ajuntament de Barcelona
18	Quebec	Centre de recherche sur les innovations sociales (CRISES)
19	Quebec	Agente de planification, de programmation et de recherche Centre intégré universitaire de santé et de services sociaux du Centre-Sud-de-l'Île-de-Montréal -RQIIAC
20	Quebec	Institut de recherche sur l'intégration professionnelle des immigrants (IRPI) -responsable du développement scientifique-
21	Italia	COOPCAMELOT Cooperativa (Projecte Vesta)
22	Italia	Programma integra s.c.s. - Projecte Xing- Crossing
23	Italia i Berlin	ESS Berlin i Italia
24	Grècia	Process Work Hub Greece. Xarxa de professionals de treball de processos de Grècia.
25	Alemanya	Mietshäuser Syndikat
26	França	Projecte <i>In my back yard</i> : hospitalitat constructiva
27	França	Ecosistema Darwin

Annex 2. Fonts de les Bones Pràctiques:

- Re-Startup (Itàlia, cooperatives)

<http://www.programmaintegra.it/wp/programma-integra/progetti/re-startup-rete-nazionale-per-la-creazione-di-imprese-cooperative-di-titolari-di-protezione-internazionale-vulnerabili-modulo-1/>

- Xing – Crossing (Itàlia, cooperatives i diferents nivells de l'administració)
Pendent
- Recerca-acció per desenvolupar un model integral cooperatiu i comunitari d'acompanyament a l'emprenedoria cooperativa per a persones migrants (Quebec)

<http://iripi.ca>

- Projectes Laboratori de Labcoop (Catalunya, cooperativa i administració)

<http://labcoop.coop/projectes/>

- Projecte Vesta (Itàlia, cooperativa)

<http://www.progettovesta.com/>

- Mietshäuser Syndikat

<http://ladinamofundacio.org/wp-content/uploads/2019/05/MIETSHAUSER-SYNDIKAT.pdf>

- Ecosistema Darwin

<https://darwin.camp>

- Projecte In my back yard: hospitalitat constructiva

<https://www.imby.fr>